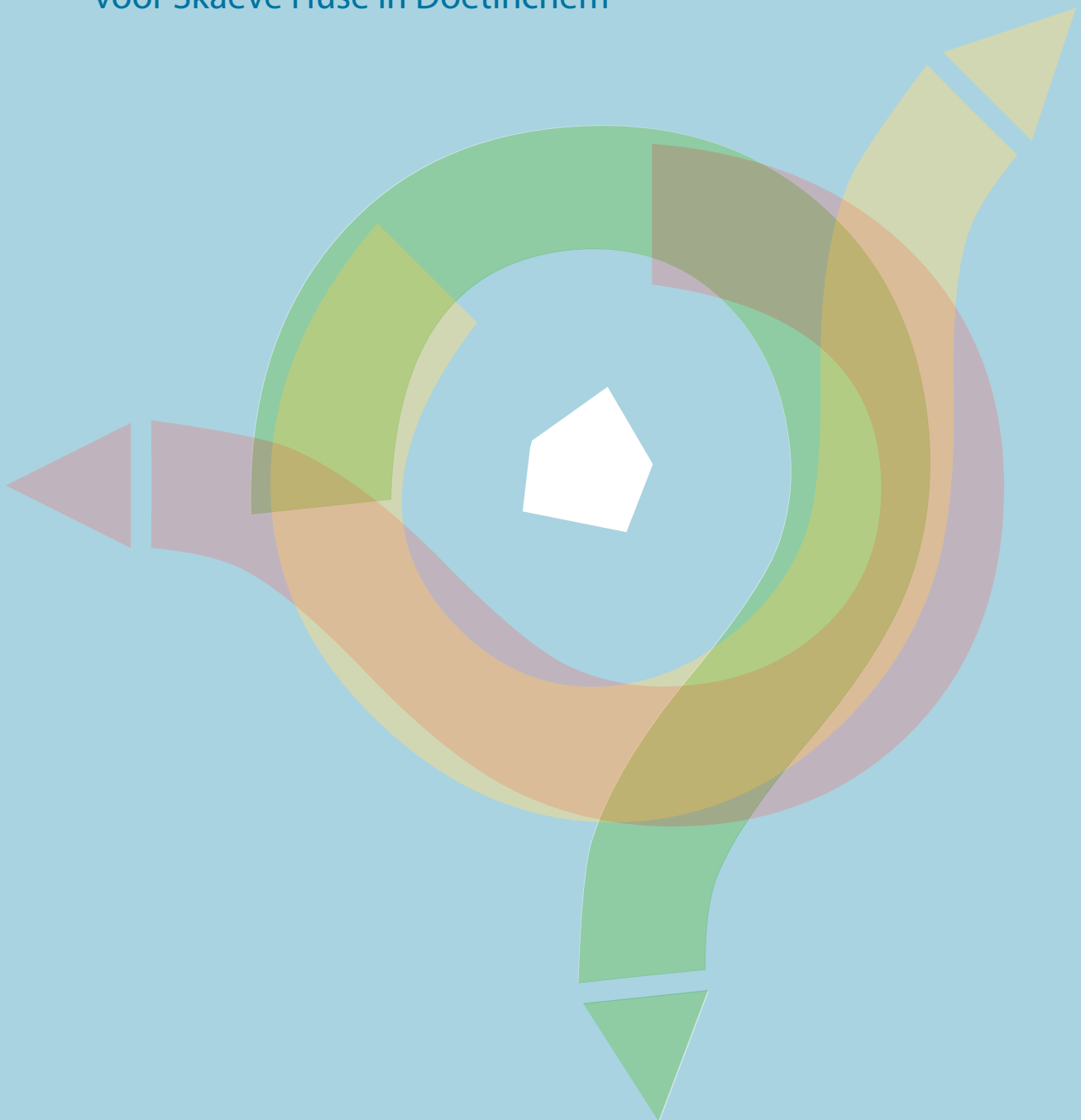


Kiezen en huisvesten

Een quick scan op drie mogelijke locaties
voor Skaeve Huse in Doetinchem



Kiezen en huisvesten

Een quick scan op drie mogelijke locaties
voor Skaeve Huse in Doetinchem



Inhoudsopgave

1	Achtergrond	1
	1.1 Kaders van de onderzoeksopdracht	3
	1.2 Methoden van onderzoek	4
	1.3 Leeswijzer	4
2	Methoden van onderzoek	5
3	Het scoren van aspecten van beheersbaarheid	7
	Literatuurlijst	8

1 Achtergrond

Het bepalen van opvang voor zeer kwetsbare groepen (waaronder verslaafden, daklozen en ex-gedetineerden) leidt regelmatig tot conflicterende belangen bij diverse partijen. Maatschappelijke opvanginstellingen en gemeenten staan na het bericht van het voornemen tot vestiging vaak lijnrecht tegenover buurtbewoners. Toch zien alle partijen vaak wel het belang van opvang, vooral als het gaat om het inperken van overlast. Voor maatschappelijke opvanginstellingen is huisvesting een afweging van veel factoren. Zo gaat het onder andere om de noodzaak de doelgroep zoveel en zo snel mogelijk te huisvesten en zaken als onderdak en dagbesteding aan te bieden. Daarnaast spelen omgevingsfactoren een rol: in welk gebied komt de voorziening en hoe zal daarop door de omwonenden gereageerd worden? En ten slotte staat natuurlijk het welbevinden van de doelgroep zelf centraal. Daar waar het gaat om de verantwoordelijkheid voor de overlast die de doelgroep mogelijk kan veroorzaken, zijn de gemeente, politie en de instelling die in de opvang voorziet de centrale spelers.

De gemeente Doetinchem heeft als centrumgemeente inmiddels al diverse opvanglocaties voor daklozen gerealiseerd of is daar mee bezig. Onder die laatste noemer valt ook de huisvesting van (1) 'individuele zwervers die niet meer in enige vorm van hulpverlening passen, (2) zwerfjongeren en (3) overlastgevers in wijken' (B&W Advies Locatiecriteria, 2013), het zogenaamde Wonen in de Marge. Onder andere aan burgers is gevraagd om locaties aan te wijzen voor deze huisvestingsvorm.

Op de toekomstige opvanglocatie gaat het concreet om maximaal tien units (zogenaamde Skaeve Huse) voor met name de eerste groep. Dit zijn de individuele zwervers die niet meer in enige vorm van hulpverlening passen. Deze zijn door de gemeente Doetinchem als volgt gedefinieerd:

Doelgroep 1: individuele overlastgevers

Deze groep individuen is voornamelijk dakloos en zwerft met name rond het stadscentrum. In incidentele gevallen wonen zij nog in een wijk en leveren daar veel problemen op. Het zijn ook dikwijls zorgmijders waarop geen behandeling meer van toepassing is.

Ook kan het voorkomen dat de derde groep, de overlastgevers in wijken, in de Skaeve Huse geplaatst wordt. Het gaat dan om de volgende personen:

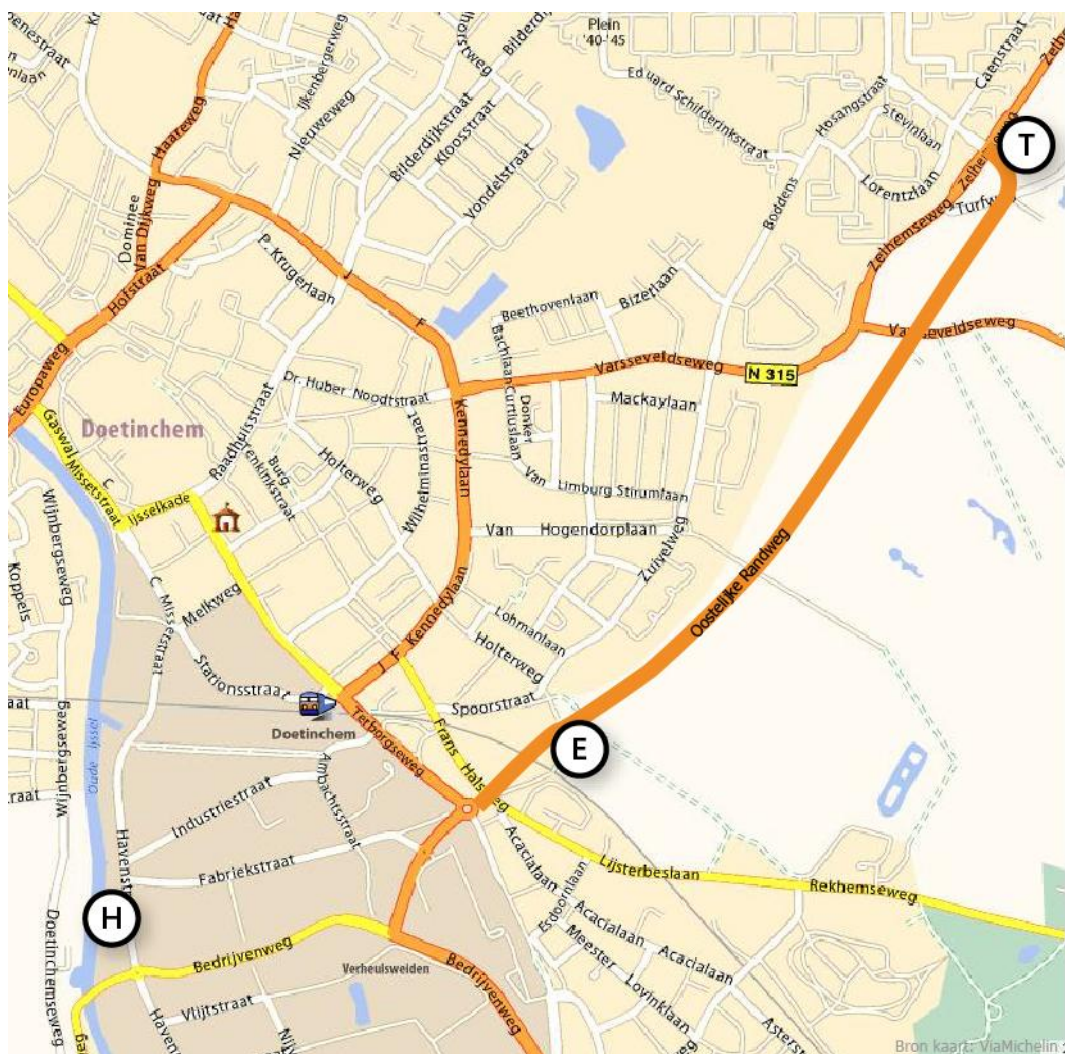
Doelgroep 3: overlastgevers in wijken

De derde groep betreft zware overlastgevers in woonwijken. De woningcorporaties hebben gesteld dat de overlast in wijken in principe ter plekke opgelost moet worden. Eerst via buurtbemiddeling, en waar meer nodig is via begeleiding door hulpinstanties. Zowel overlastgevers als hun burens moeten bewegen om tot een acceptabele vorm van samenleven

te komen in de wijk. Lukt dit allemaal niet, dan moeten voor uitzonderlijke gevallen oplossingen buiten de wijk gevonden worden. Gaat het om individuen, dan zou een oplossing als voor doelgroep 1 mogelijk moeten zijn.

Uiteindelijk zijn voor deze doelgroep negen potentiële locaties in Doetinchem in beeld gekomen. Op basis van meerdere door de gemeenteraad vastgestelde criteria¹ zijn daar drie locaties van overgebleven. Het gaat in alfabetische volgorde om de volgende locaties: (E) Esbroterrein (voormalige locatie kippenslachterij, specifiek rondom het huis/kantoor), (H) Havenstraat (braakliggend terrein, naast de zogenaamde 'Reinhal'), (T) Turfweg, noordoostelijk van de nieuwe aansluiting van de Oostelijke Randweg op de Normandiëstraat. De locaties staan in figuur 1.1 op een plattegrond weergegeven.

1.1: Situering van de drie overgebleven locaties



1. Samengevat, gaat het om de minimale oppervlakte voor de maximaal tien units, een minimale afstand van een woonwijk en een maximale afstand tot voorzieningen (winkels, bushalte).

1.1 Kaders van de onderzoeksopdracht

Door het college van B&W is aan Bureau Beke gevraagd een *quick scan* uit te voeren naar de beheersbaarheid van de drie locaties. Concreet is de vraag wat de top drie in beheersbaarheid van de locaties is. Nummer 1 is de waarschijnlijk best beheersbare locatie en locaties 2 en 3 zijn minder goed beheersbaar. Dit op basis van aannames vooraf, geen controle op basis van beschikbare gegevens, zoals politiecijfers, achteraf.

Het is belangrijk om de kaders van de onderzoeksopdracht aan te geven, om de status van de quick scan te duiden. Met nadruk is door het college niet gevraagd naar eerder door Bureau Beke uitgevoerde Veiligheidsanalyses voor het Domushuis in Wehl en het Dalespand aan de Terborgseweg.² Deze veiligheidsanalyse, met daarin verwerkt de kaders voor een beheersplan, is pas aan de orde na het definitief toewijzen van de locatie voor de Skaeve Huse.

Ook is het geen onderzoek naar de (on)geschiktheid van de drie locaties. Een dergelijk onderzoek houdt in dat er gekeken wordt of er voor de geplande locatie afdoende maatregelen ter beschikking staan om de mogelijke problemen te voorkomen (Kuppens en Ferwerda, 2012).

De eerdergenoemde selectiecriteria waaraan de negen potentiële locaties zijn onderworpen, staan los van de aspecten van beheersbaarheid die voor deze quick scan gebruikt worden. De grootte van het perceeloppervlak, afstand tot voorzieningen en afstand tot een woonwijk zijn dus geen criteria. Ook de doelgroep en het aantal op te vangen personen zijn voor de quick scan niet relevant; de doelgroep is voor alle locaties gelijk. Met andere woorden: de quick scan is vooral een invulling van de aspecten van beheersbaarheid en een weging van ieder aspect per locatie naar waarschijnlijke beheersbaarheid.

De aspecten van beheersbaarheid in deze quick scan richten zich op de mate waarin onveiligheidsfactoren *voorzien* kunnen worden, niet op de mate waarin onveiligheidsfactoren *beheersbaar* zijn. Met dat laatste wordt bijvoorbeeld de aanwezigheid van handhavende partners, aanwezigheid van beheersmaatregelen en de inzet van huisregels bedoeld. Bovendien wordt de mate waarin onveiligheidsfactoren beheerst kunnen worden mede op basis van een overlastanalyse bepaald (ex post toets). De scan op vooraf te verwachten onveiligheidsfactoren verloopt op basis van een blik vooruit (ex ante toets).

2. Bronnen: Kuppens en Ferwerda (2011a en 2011b).

1.2 Methoden van onderzoek

De aspecten van beheersbaarheid zijn opgesteld op basis van drie bronnen. Ten eerste zijn dat de ervaringen die Bureau Beke in eerdere onderzoeken heeft opgedaan. Ten tweede is een korte internetscan uitgevoerd om aanvullende aspecten van beheersbaarheid op te tekenen. Ten derde is de *long list* aan aspecten vervolgens doorgenomen met de politie (management en wijkagent). Dit zowel in een interview als ter plekke bij de drie potentiële locaties, tijdens een observatie. Met de politie zijn alle aspecten doorgenomen en is de noodzaak om elk aspect op te nemen besproken. Daarbij stonden de volgende criteria centraal:

- Is het aspect bedoeld voor de quick scan of het toekomstige bepalen van de beheerskaders?
- Is het aspect objectiveerbaar, dat wil zeggen door waarneming te bepalen?
- Komt het aspect niet terug in eerdere aspecten, zodat aan 'dubbel telling' wordt gedaan?
- Heeft het aspect betrekking op de doelgroep (zorgmijders die hun drank/drugs waarschijnlijk in de Skaeve Huse zullen gebruiken)?
- Het aspect zorgt voor 'stigmatisering' van omgevingen, in de zin dat de keuze voor dit aspect betekent dat alle opvang automatisch in deze omgeving moet komen/weg moet blijven.

Bureau Beke heeft bij het bepalen van de aspecten de rol van inbrenger van aspecten, maar ook van 'tegenspreker' aangenomen. Dit om een gefundeerde afweging op de aspecten vanuit meerdere perspectieven te verkrijgen. Bewust zijn de aspecten niet met een mogelijke opvanginstelling besproken, om geen belangenverstrengeling te krijgen. Vervolgens zijn de aspecten van beheersbaarheid gescoord. Wat betreft de methodiek achter de scorelijst is een aantal punten relevant:

- De aspecten van beheersbaarheid wijzen bewust allemaal dezelfde kant uit, in dit geval de 'problematiserende' kant. Dit is om uiteindelijk een totaalscore per locatie, en daarmee de best tot minst goed beheersbare locatie te bepalen.
- Per aspect geven we de drie locaties een waardering 1, 2 of 3. Waardering 1 betekent dat de locatie voor dat aspect het best beheersbaar is, 2 minder goed beheersbaar en 3 het minst goed beheersbaar. In beginsel kunnen meerdere locaties dezelfde score per aspect krijgen als er sprake is van gelijke beheersbaarheid.
- De uitslag van de quick scan is dat de locatie met het minst aantal punten waarschijnlijk de best beheersbare locatie is, de locatie met het meest aantal punten is waarschijnlijk de minst beheersbare locatie.

1.3 Leeswijzer

De keuze om bepaalde aspecten op basis van de criteria wel en niet mee te nemen, staat toegelicht in hoofdstuk 2. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de score weergegeven. Uit de totaalscore is vervolgens de rangschikking in mate van beheersbaarheid van de drie locaties te herleiden.

2 Relevante aspecten van beheersbaarheid

In het vorige hoofdstuk is aangegeven dat de volgende vijf criteria gelden voor de eventuele opname van het aspect bij de beoordeling van de beheersbaarheid:

1. Het aspect is meer bedoeld voor het toekomstige bepalen van de beheerskaders;
2. Het aspect is niet objectiveerbaar, dat wil zeggen door eigen waarneming te bepalen;
3. Het aspect komt terug in andere aspecten, zodat aan 'dubbeltelling' wordt gedaan;
4. Het aspect is niet van toepassing op de doelgroep;
5. Het aspect 'stigmatiseert' een bepaalde omgeving als enige juiste plek voor opvang of juist als onmogelijke plek voor opvang.³

Per aspect is bepaald of het meegenomen wordt in de uiteindelijke meting van de beheersbaarheid.⁴ Als een aspect niet wordt meegenomen, staat de reden erbij genoemd. De nummers van de redenen corresponderen met bovenstaande vijf criteria.

Tabel 2.1: Long list aspecten van beheersbaarheid en beoordeling opname

	Wel/niet meegenomen en redennummer
-A- Context omgeving	
-Zijn er steegjes, potentiële hangplekken aanwezig (speeltuinen, parken, etc.)	Wel
-Gelegenheid tot impulsdiefstal (oud ijzerboer, spullen in tuinen)?	Wel
-Afwezigheid van camera's (bijvoorbeeld bij woonhuizen)	Niet, 1
-Verlichting is zwak/ontbreekt	Niet, 1
-Is een NS-station in de buurt (vanwege druk op de omgeving)?	Wel
-Is het (winkel)centrum betrekkelijk onopvallend bereikbaar voor de doelgroep?	Wel
-Is het een 'gevoelige wijk', bijvoorbeeld op basis van PKVW en KVOB? ⁵	Wel
-Zijn er kwetsbare voorzieningen in de buurt (scholen/kinderdagopvang)? ⁶	Wel
-Komen mogelijke looproutes direct langs omwonenden?	Wel
-Er is kans op vermenging met een opvangvoorziening in de buurt?	Wel
-Is er een coffeeshop in de buurt?	Niet, 4
-Is er een politiebureau in de buurt?	Niet, 5

3. Als bijvoorbeeld het aspect 'nabijheid van een politiebureau' wordt gekozen, betekent dit dat het de voorkeur geniet om alle opvang daar zo dicht mogelijk in de buurt te plaatsen. Dit terwijl de politie werkt met een wettelijk verplichte aanrijtijd van vijftien minuten, die het niet noodzakelijk maakt om de opvang dicht bij een bureau te plaatsen.

4. De bronnen voor de aspecten komen uit eigen ervaring en criteria uit de gemeenten Breda en Enschede.

5. Het Politie Keurmerk Veilig Wonen en het Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen stellen aanvullende eisen aan de beveiliging van woningen en bedrijventerreinen. Het gaat dan bijvoorbeeld om gecertificeerd hang- en sluitwerk (bij woningen) en het plaatsen van hekken, het revitaliseren van de omgeving en het verwijderen van losliggende pallets (bij bedrijven).

6. Senioren vallen hier volgens de opvattingen van gemeente Breda hier minder onder dan kinderen.

Tabel 2.1a: Long list aspecten van beheersbaarheid en beoordeling opname (vervolg)

	Wel/niet meegenomen en redennummer
-B- Draagkracht omgeving - <i>Heersen er subjectieve onveiligheidsgevoelens onder omwonenden?</i> - <i>Zijn de wijk- en veiligheidsmonitor voorhanden?</i> - <i>Op welke andere terreinen gaat het niet goed met de buurt?</i> - <i>Is er zwakke economische participatie in de buurt (werkloosheid, armoede)?</i> - <i>Heerst in de omgeving een positieve sociale leefomgeving?</i>	Niet, 1, 2, 5 Niet, 2, 5 Niet, 1 Niet, 5 Niet, 5
-C- Veiligheid omwonenden - <i>Er zijn potentiële 'drink- en spuitplekken' in de openbare ruimte</i> - <i>De locatie heeft aantrekkingskracht op 'derden' (dealers, prostitutieklanten)</i> - <i>Worden onderlinge conflicten binnen de doelgroep in de buurt uitgevochten?</i> - <i>Is er veel kruisend verkeer tussen omwonenden en doelgroep?</i> - <i>Is er sprake van beïnvloedbare jeugd in de buurt?</i>	Niet, 4 Wel Wel Niet, 3 Wel
-D- Veiligheid doelgroep - <i>Ontstaat er verkeerstechnisch een gevaarlijke situatie?</i> - <i>Zijn er mogelijk conflictzoekende voorzieningen/groepen in de buurt?</i>	Wel Wel

3 Het scoren van aspecten van beheersbaarheid

Tabel 3.1: Short list aspecten van beheersbaarheid en beoordeling opname

	Esbro	Havenstraat	Turfweg
-A- Context omgeving			
-Zijn er steegjes, potentiële hangplekken aanwezig (speeltuinen, parken, etc.)	3	1	2
-Gelegenheid tot impulsdiefstal (oud ijzerboer, spullen in tuinen)?	2	2	1
-Is een NS-station in de buurt (vanwege druk op de omgeving)?	2	3	1
-Is het (winkel)centrum betrekkelijk onopvallend bereikbaar voor de doelgroep?	3	2	2
-Is het een 'gevoelige wijk', bijvoorbeeld op basis van PKVW en KVOB? ⁷	2	1	2
-Zijn er kwetsbare voorzieningen in de buurt (scholen/kinderdagopvang)?	3	2	2
-Komen mogelijke looproutes direct langs omwonenden?	3	2	3
-Er is kans op vermenging met een opvangvoorziening in de buurt?	3	1	1
-C- Veiligheid omwonenden			
-De locatie heeft aantrekkingskracht op 'derden' (dealers, prostitutieklanten)	1	1	1
-Worden onderlinge conflicten binnen de doelgroep in de buurt uitgevochten?	3	2	1
-Is er sprake van beïnvloedbare jeugd in de buurt?	3 ⁸	2	1
-D- Veiligheid doelgroep			
-Ontstaat er verkeerstechnisch een gevaarlijke situatie?	1	2	2
-Zijn er mogelijk conflictzoekende voorzieningen/groepen in de buurt?	3 ⁹	1	1
Totaalscore	32	22	20

1=aspect best beheersbaar voor die locatie

2=aspect middelmatig beheersbaar voor die locatie

3=aspect minst goed beheersbaar voor die locatie

De conclusie is dat de Turfweg op basis van de gebruikte aspecten waarschijnlijk de best beheersbare locatie is, met de Havenstraat op de tweede plaats. Het Esbroterrein is waarschijnlijk de minst goed beheersbare locatie.

7. Het Politie Keurmerk Veilig Wonen en het Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen stellen aanvullende eisen aan de beveiliging van woningen en bedrijventerreinen. Het gaat dan bijvoorbeeld om gecertificeerd hang- en sluitwerk (bij woningen) en het plaatsen van hekken, het revitaliseren van de omgeving en het verwijderen van losliggende pallets (bij bedrijven).

8. Voor het Esbroterrein gaat het dan om de jongeren die een opleiding bij Practicon volgen.

9. Voor het Esbroterrein gaat het dan om het Vijverbergpubliek.

Literatuurlijst

Kuppens, J. en Ferwerda, H. (2011a). *Opvang raakt de kern. Een onderzoek naar te verwachten gevolgen van en randvoorwaarden voor een Domushuis in Wehl*. Arnhem: Bureau Beke.

Kuppens, J. en Ferwerda, H. (2011b). *Voorziening in beweging. Een onderzoek naar te verwachten gevolgen van en randvoorwaarden voor een woon-/opvangvoorziening aan de Terborgseweg*. Arnhem: Bureau Beke.

Kuppens, J. en Ferwerda, H. (2012). *Beschermde woonvorm verplaatst. Een onderzoek naar te verwachten gevolgen van en randvoorwaarden voor een LIBW in Zutphen*. Arnhem: Bureau Beke.

Rijkade 84
6811 HD Arnhem
tel 026 - 443 86 19
fax 026 - 442 28 12

info@beke.nl
www.beke.nl